Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 12ης Ιουλίου 2012*

«Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων — Μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό — Εθνική διαδικασία πιστοποιήσεως — Τεκμήριο πιστότητας προς το εθνικό δίκαιο — Δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 28 ΕΚ σε ιδιωτικό οργανισμό πιστοποιήσεως»

Στην υπόθεση C-171/11,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Oberlandesgericht Düsseldorf (Γερμανία) με απόφαση της 30ής Μαρτίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Απριλίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

Fra.bo SpA

κατά

Deutsche Vereinigung des Gas- und Wasserfaches eV (DVGW) – Technisch-Wissenschaftlicher Verein,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, A. Prechal, K. Schiemann (εισηγητή), L. Bay Larsen και E. Jarašiūnas, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: V. Trstenjak

γραμματέας: K. Malacek, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 15ης Φεβρουαρίου 2012,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Fra.bo SpA, εκπροσωπούμενη από τους A. Saueracker και M. Becker, Rechtsanwälte,

— ο Deutsche Vereinigung des Gas- und Wasserfaches eV (DVGW) – Technisch-Wissenschaftlicher Verein, εκπροσωπούμενος από τους C. Tellman και F.-E. Hufnagel, Rechtsanwälte,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και N. Graf Vitzthum,

— η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και D. Hadroušek,

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. Wissels και B. Koopman,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους Γ. Ζαββό, G. Wilms, L. Malferrari και C. Hödlmayr,

— η Αρχή Εποπτείας ΕΖΕΣ, εκπροσωπούμενη από τους M. Schneider και X. Lewis,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 28ης Μαρτίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 28 ΕΚ, 81 ΕΚ και 86, παράγραφος 2, ΕΚ.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Fra.bo SpA (στο εξής: Fra.bo), εταιρίας του ιταλικού δικαίου η οποία εξειδικεύεται στην παραγωγή και διανομή συνδέσμων σωληνώσεων από χαλκό, οι οποίοι προορίζονται ιδίως για την ύδρευση ή το φυσικό αέριο, και του γερμανικού οργανισμού πιστοποιήσεως Deutsche Vereinigung des Gas- und Wasserfaches eV (DVGW) - Technisch-Wissenschaftlicher Verein (στο εξής: DVGW), με αντικείμενο την απόφαση του δευτέρου να αφαιρέσει ή να μην παρατείνει την ισχύ του πιστοποιητικού για τους χάλκινους συνδέσμους σωληνώσεων που παρήγαγε και διένειμε η Fra.Bo.

Το εθνικό νομικό πλαίσιο

3 Από την απόφαση περί παραπομπής και τις παρατηρήσεις των ενδιαφερομένων προκύπτει ότι η κανονιστική απόφαση σχετικά με τους γενικούς όρους παροχής ύδατος (Verordnung über Allgemeine Bedingungen für die Versorgung mit Wasser), της 20ής Ιουνίου 1980 (*BGBl.* 1980 I, σ. 750, στο εξής: AVBWasserV), θεσπίζει τους γενικούς όρους πωλήσεως μεταξύ των επιχειρήσεων παροχής ύδατος και των πελατών τους, από τους οποίους οι συμβαλλόμενοι μπορούν να παρεκκλίνουν ελεύθερα.

4 Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, το άρθρο 12, παράγραφος 4, του AVBWasserV όριζε τα εξής:

«Επιτρέπεται μόνον η χρήση υλικών και συσκευών που πληρούν τους αναγνωρισμένους κανόνες της τεχνικής. Η πλήρωση των προϋποθέσεων αυτών πιστοποιείται με το σήμα αναγνωρισμένου φορέα πιστοποιήσεως (όπως DIN-DVGW, DVGW ή GS).»

5 Η κανονιστική απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2010 (*BGBl.* 2010 I, σ. 10) τροποποίησε το άρθρο 12, παράγραφος 4, του AVBWasserV ως εξής:

«Επιτρέπεται μόνον η χρήση υλικών και συσκευών που πληρούν τους αναγνωρισμένους κανόνες της τεχνικής. Η πλήρωση των προϋποθέσεων του πρώτου εδαφίου τεκμαίρεται όταν υπάρχει σήμανση CE για ρητή χρήση στον τομέα του πόσιμου νερού. Στις περιπτώσεις που δεν προβλέπεται σήμανση CE, η πλήρωση των προϋποθέσεων του πρώτου εδαφίου τεκμαίρεται και όταν το προϊόν ή η συσκευή φέρει σήμανση διαπιστευμένου οργανισμού πιστοποιήσεως του κλάδου και ιδίως σήμανση DIN-DVGW ή DVGW. Τα προϊόντα και οι συσκευές που

1. έχουν παραχθεί νόμιμα σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ή

2. έχουν νόμιμα παραχθεί ή τεθεί σε κυκλοφορία σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή στην Τουρκία

και δεν πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές σημάνσεως του τρίτου εδαφίου, αντιμετωπίζονται, και ως προς τις δοκιμές και επιθεωρήσεις που διενεργήθηκαν στα ανωτέρω κράτη, ως ισότιμα, εφόσον μέσω αυτών επιτυγχάνεται διαρκώς ένα εξίσου υψηλό επίπεδο προστασίας με το επίπεδο που απαιτείται στη Γερμανία.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

6 Από την απόφαση περί παραπομπής και τις παρατηρήσεις των ενδιαφερομένων προκύπτει ότι η Fra.bo είναι εταιρία εδρεύουσα στην Ιταλία, η οποία παράγει και διανέμει συνδέσμους σωληνώσεων από χαλκό. Πρόκειται για εξαρτήματα που συνδέουν δύο τμήματα σωλήνων ύδρευσης ή φυσικού αερίου, τα οποία φέρουν στις άκρες τους στεγανοποιητικούς δακτυλίους από ελαστομερές υλικό που διασφαλίζουν τη στεγανότητα.

7 Ο DVGW είναι οργανισμός ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού σκοπού, ο οποίος συστάθηκε το 1859 με καταστατικό σκοπό την προάσπιση των συμφερόντων του κλάδου του φυσικού αερίου και της ύδρευσης. Ο DVGW είναι αναγνωρισμένος στη Γερμανία οργανισμός «κοινής ωφέλειας», ιδιότητα η οποία αναγνωρίζεται βάσει των άρθρων 51 επ. του φορολογικού κώδικα (Abgabenordnung) στους οργανισμούς των οποίων η δραστηριότητα αποσκοπεί στην ανιδιοτελή προαγωγή του συλλογικού συμφέροντος στον υλικό, πνευματικό ή ηθικό τομέα. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, του καταστατικού του, ο DVGW δεν προασπίζει τα συμφέροντα των κατασκευαστών του εν λόγω κλάδου.

8 Στον κλάδο της ύδρευσης, υπάρχουν περίπου 350 πρότυπα που έχει καταρτίσει ο DVGW. Το τεχνικό πρότυπο W 534 είναι το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης. Συγκεκριμένα, το πρότυπο αυτό χρησιμεύει ως εκούσια βάση για την πιστοποίηση προϊόντων που έρχονται σε επαφή με το πόσιμο νερό.

9 Η Fra.bo υπέβαλε στα τέλη του 1999 αίτηση για την πιστοποίηση από τον DVGW του επίμαχου στην υπόθεση της κύριας δίκης χάλκινου συνδέσμου. Ο DVGW ανέθεσε τη διενέργεια των σχετικών δοκιμών στον φορέα Materialprüfungsanstalt Darmstadt. Αυτός με τη σειρά του ανέθεσε υπεργολαβικώς τις εν λόγω δοκιμές στην εδρεύουσα στην Ιταλία επιχείρηση Cerisie Laboratorio, η οποία δεν είναι διαπιστευμένη από τον DVGW, αλλά από τις αρμόδιες ιταλικές αρχές. Τον Νοέμβριο του 2000, ο DVGW χορήγησε στη Fra.bo πιστοποιητικό πιστότητας πενταετούς ισχύος για τον κλάδο της ύδρευσης.

10 Κατόπιν προβολής αντιρρήσεων από τρίτους, ο DVGW κίνησε διαδικασία επανελέγχου του οποίου τη διενέργεια ανέλαβε και πάλι ο Materialprüfungsanstalt Darmstadt. Ο φορέας αυτός διενήργησε, σε πλάκα υλικού που του απέστειλε ο Ιταλός κατασκευαστής, το λεγόμενο «τεστ όζοντος» για την εξακρίβωση της αντοχής στο όζον του στεγανοποιητικού δακτυλίου από ελαστομερές υλικό του χάλκινου συνδέσμου. Τον Ιούνιο του 2005, ο DVGW πληροφόρησε τη Fra.bo ότι ο εν λόγω σύνδεσμος απέτυχε στο «τεστ όζοντος», όμως βάσει των κανόνων του, η Fra.bo είχε το δικαίωμα να καταθέσει εντός τριμήνου θετική έκθεση δοκιμών. Εντούτοις, ο DVGW δεν δέχθηκε την έκθεση δοκιμών που συνέταξε τελικώς η Cerisie Laboratorio, με την αιτιολογία ότι η εν λόγω επιχείρηση δεν ήταν αναγνωρισμένος από τον DVGW οργανισμός ελέγχου. Στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, ο DVGW προβάλλει, επίσης, ότι η εν λόγω έκθεση είναι αβάσιμη, διότι δεν εκθέτει ούτε τις προδιαγραφές των δοκιμών του υλικού ούτε τις συνθήκες υπό τις οποίες αυτές διεξήχθησαν.

11 Εν τω μεταξύ, στο πλαίσιο τυποποιημένης διαδικασίας στην οποία δεν συμμετείχε η Fra.bo, ο DVGW τροποποίησε το τεχνικό πρότυπο W 534, καθιερώνοντας τη λεγόμενη «δοκιμή των 3 000 ωρών», προκειμένου να διασφαλισθεί η μεγαλύτερη διάρκεια ζωής των πιστοποιημένων προϊόντων. Από την

απάντηση του DVGW σε γραπτή ερώτηση του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, στο πλαίσιο της «δοκιμής των 3 000 ωρών», ο στεγανοποιητικός δακτύλιος από ελαστομερές υλικό του χάλκινου συνδέσμου εμβαπτίζεται επί 3 000 ώρες σε βραστό νερό με θερμοκρασία 110° C. Κατά τους κανόνες του DVGW, οι κάτοχοι πιστοποιητικών πιστότητας οφείλουν να υποβάλουν αίτηση συμπληρωματικής πιστοποιήσεως εντός τριμήνου από την έναρξη ισχύος του εν λόγω τροποποιημένου προτύπου, προκειμένου να αποδειχθεί η πλήρωση των τροποποιημένων προϋποθέσεων χορηγήσεως του πιστοποιητικού. Η Fra.bo δεν κατέθεσε την εν λόγω αίτηση και δεν υπέβαλε τους χάλκινους συνδέσμους της στη «δοκιμή των 3 000 ωρών».

12 Τον Ιούνιο του 2005, ο DVGW αφαίρεσε το πιστοποιητικό πιστότητας από τη Fra.bo με την αιτιολογία ότι αυτή δεν είχε καταθέσει θετική έκθεση για τη «δοκιμή των 3 000 ωρών». Το DVGW απέρριψε, επίσης, αίτηση παρατάσεως της ισχύος του πιστοποιητικού αυτού με το αιτιολογικό ότι δεν υφίστατο πλέον πιστοποιητικό πιστότητας του οποίου η διάρκεια να μπορεί να παραταθεί.

13 Η Fra.bo άσκησε αγωγή κατά του DVGW ενώπιον του Landgericht Köln υποστηρίζοντας ότι η αφαίρεση του επίμαχου πιστοποιητικού πιστότητας και/ή η άρνηση παρατάσεως της ισχύος του αντέβαιναν στο δίκαιο της Ένωσης. Κατά τη Fra.bo, ο DVGW υπόκειται στις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, δηλαδή στα άρθρα 28 επ. ΕΚ, και η αφαίρεση του εν λόγω πιστοποιητικού, όπως και η άρνηση παρατάσεως της ισχύος του, παρεμπόδιζαν σημαντικά την πρόσβασή της στη γερμανική αγορά. Συγκεκριμένα, λόγω του τεκμηρίου πιστότητας που ισχύει για τα προϊόντα που έχουν πιστοποιηθεί από τον DVGW δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 4, του AVBWasserV, καθίσταται πρακτικώς αδύνατη η εμπορία των προϊόντων της στη Γερμανία χωρίς το πιστοποιητικό αυτό. Επιπροσθέτως, η «δοκιμή των 3 000 ωρών» δεν δικαιολογούνταν αντικειμενικώς και ο DVGW δεν είχε το δικαίωμα να απορρίπτει εκ των προτέρων τις εκθέσεις δοκιμών αναγνωρισμένων εργαστηρίων, τα οποία ήταν μεν αναγνωρισμένα από τις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών μελών πλην της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, αλλά όχι και από τον ίδιο. Ο DVGW έπρεπε, εξάλλου, να εκτιμηθεί ότι συνιστά ένωση επιχειρήσεων η οποία, καταρτίζοντας τα προσβαλλόμενα τεχνικά πρότυπα, παρέβη επίσης το άρθρο 81 ΕΚ.

14 Ως ένωση του ιδιωτικού δικαίου, ο DVGW φρονεί ότι δεν υπόκειται στις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και ότι μόνον η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας μπορεί να ευθύνεται για τυχόν παράβαση του άρθρου 28 ΕΚ λόγω θεσπίσεως του άρθρου 12, παράγραφος 4, του AVBWasserV. Συνεπώς, τίποτα δεν εμποδίζει τον DVGW να καταρτίζει τεχνικά πρότυπα αυστηρότερα από τα πρότυπα άλλων κρατών μελών πλην της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και να εφαρμόζει τα πρότυπα αυτά κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων του πιστοποιήσεως. Έχει, επίσης, την ευχέρεια, για λόγους ποιότητας, να λαμβάνει υπόψη μόνο τα αναγνωρισμένα από τον ίδιο εργαστήρια. Εξάλλου, ως οργανισμός τυποποιήσεως, δεν ασκεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια του δικαίου των συμπράξεων, με αποτέλεσμα να αποκλείεται η εφαρμογή του άρθρου 81 ΕΚ.

15 Το Landgericht Köln απέρριψε την αγωγή της Fra.bo με το σκεπτικό ότι ο DVGW μπορούσε ελεύθερα να αποφασίζει τις εκ μέρους του επιβαλλόμενες προϋποθέσεις χορηγήσεως πιστοποιητικού πιστότητας. Η Fra.bo άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως του εν λόγω δικαστηρίου ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ζητώντας, βάσει της ίδιας επιχειρηματολογίας, να υποχρεωθεί ο DVGW να παρατείνει την ισχύ του πιστοποιητικού πιστότητας των επίμαχων συνδέσμων και να της καταβάλει εντόκως αποζημίωση ύψους 1 000 000 ευρώ.

16 Το Oberlandesgericht Düsseldorf, έχοντας αμφιβολίες αν οι δραστηριότητες του DVGW υπόκεινται στις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και περί συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 28 ΕΚ [...], ενδεχομένως σε συνδυασμό με το άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ [...], την έννοια ότι οι οργανισμοί ιδιωτικού δικαίου, οι οποίοι συστάθηκαν με σκοπό την κατάρτιση τεχνικών προτύπων σε ορισμένο τομέα και την πιστοποίηση προϊόντων βάσει των εν λόγω προτύπων, δεσμεύονται κατά την κατάρτιση τεχνικών προτύπων και κατά τη διαδικασία πιστοποιήσεως από τις εν λόγω διατάξεις, όταν ο εθνικός νομοθέτης ορίζει ρητώς ως σύννομα τα προϊόντα που φέρουν πιστοποίηση και για τον λόγο αυτό η εμπορία προϊόντων που δεν φέρουν το εν λόγω πιστοποιητικό καθίσταται τουλάχιστον εξαιρετικά δυσχερής;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

Έχει το άρθρο 81 ΕΚ [...] την έννοια ότι η δραστηριότητα των περιγραφέντων στο πρώτο ερώτημα οργανισμών ιδιωτικού δικαίου στον τομέα της καταρτίσεως τεχνικών προτύπων και της πιστοποιήσεως προϊόντων βάσει των εν λόγω τεχνικών προτύπων πρέπει να χαρακτηρισθεί ως “οικονομική”, όταν οι οργανισμοί ελέγχονται από επιχειρήσεις;

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο προηγούμενο υποερώτημα:

Έχει το άρθρο 81 ΕΚ [...] την έννοια ότι η εκ μέρους ενώσεως επιχειρήσεων κατάρτιση τεχνικών προτύπων και πιστοποίηση βάσει των προτύπων αυτών είναι ικανή να περιορίσει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, όταν στο κράτος μέλος εισαγωγής η εμπορία ενός προϊόντος, το οποίο παράγεται και πωλείται σύννομα σε άλλο κράτος μέλος, καθίσταται εξαιρετικά δυσχερής ή αδύνατη για τον λόγο ότι αυτό δεν πληροί τις απαιτήσεις του τεχνικού προτύπου και είναι σχεδόν αδύνατο να πωληθεί χωρίς το σχετικό πιστοποιητικό, δεδομένου ότι το τεχνικό πρότυπο έχει ευρέως επικρατήσει στην αγορά και υφίσταται εθνική ρύθμιση κατά την οποία η συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις του νόμου αποδεικνύεται από πιστοποιητικό της ενώσεως επιχειρήσεων, καθώς και όταν η εφαρμογή του τεχνικού προτύπου, αν αυτό είχε εκδοθεί από τον ίδιο τον εθνικό νομοθέτη, δεν θα ήταν δυνατή λόγω παραβιάσεως των αρχών της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

17 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσία, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 28 ΕΚ έχει την έννοια ότι τυγχάνει εφαρμογής σε περίπτωση δραστηριοτήτων τυποποιήσεως και πιστοποιήσεως ενός ιδιωτικού οργανισμού, όταν τα προϊόντα που έχουν πιστοποιηθεί από τον οργανισμό αυτό είναι σύννομα, κατά την εθνική νομοθεσία, και τούτο έχει ως αποτέλεσμα να καθίσταται δυσχερής η εμπορία προϊόντων που δεν έχουν πιστοποιηθεί από τον εν λόγω οργανισμό.

18 Κατ’ αρχάς, δεν αμφισβητείται ότι ο επίμαχος στην υπόθεση της κύριας δίκης χάλκινος σύνδεσμος σωληνώσεων είναι «προϊόν του τομέα των δομικών κατασκευών» κατά την έννοια της οδηγίας 89/106/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών (ΕΕ 1989, L 40, σ. 12), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1882/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003 (ΕΕ L 284, σ. 1, στο

εξής: οδηγία 89/106), για το οποίο δεν υπάρχουν ούτε εναρμονισμένο πρότυπο, ούτε ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση, ούτε εθνικές τεχνικές προδιαγραφές αναγνωρισμένες στο επίπεδο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας.

19 Όσον αφορά δε τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών που δεν καλύπτει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/106, το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής ορίζει ότι τα κράτη μέλη επιτρέπουν στο έδαφός τους τη διάθεση των προϊόντων αυτών στην αγορά, εφόσον τηρούν εθνικές διατάξεις που συνάδουν προς τη Συνθήκη ΕΚ και εφόσον δεν ορίζουν άλλως οι ευρωπαϊκές τεχνικές προδιαγραφές.

20 Ειδικότερα, οι εθνικές διατάξεις που διέπουν τη διάθεση στην αγορά ενός προϊόντος του τομέα των δομικών κατασκευών το οποίο δεν καλύπτεται από εναρμονισμένες ή αναγνωρισμένες στο επίπεδο της Ένωσης τεχνικές προδιαγραφές πρέπει, όπως υπενθυμίζει εξάλλου η οδηγία 89/106, να συνάδουν προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συνθήκη και ιδίως προς την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων που προβλέπουν τα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ (βλ., συναφώς, απόφαση της 13ης Μαρτίου 2008, C-227/06, Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 34).

21 Πρέπει κατ' αρχάς να εξακριβωθεί, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα στην υπόθεση της κύριας δίκης, αν το άρθρο 28 ΕΚ εφαρμόζεται στην περίπτωση δραστηριοτήτων τυποποιήσεως και πιστοποιήσεως ενός ιδιωτικού οργανισμού, υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης.

22 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, κάθε ρύθμιση των κρατών μελών ικανή να παρεμποδίσει, άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το ενδοκοινοτικό εμπόριο πρέπει να θεωρείται μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς και, ως τέτοια, απαγορεύεται από το άρθρο 28 ΕΚ (αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1974, 8/74, Dassonville, Συλλογή τόμος 1974, σ. 411, σκέψη 5, της 5ης Φεβρουαρίου 2004, C-270/02, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2004, σ. I-1559, σκέψη 18, και Επιτροπή κατά Βελγίου, προπαρατεθείσα, σκέψη 40). Κατά συνέπεια, το γεγονός και μόνον ότι αποθαρρύνεται η εισαγωγή ή η εμπορία των επίμαχων προϊόντων στο οικείο κράτος μέλος συνιστά για τον εισαγωγέα εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων (απόφαση της 24ης Απριλίου 2008, C-286/07, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, σκέψη 27).

23 Ομοίως, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι ένα κράτος μέλος παραβαίνει τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ, όταν παρακινεί τους επιχειρηματίες που επιθυμούν να διαθέσουν στο έδαφός του δομικά υλικά τα οποία έχουν νομίμως κατασκευαστεί και/ή διατεθεί στην αγορά άλλου κράτους μέλους να λάβουν εθνικά σήματα πιστότητας (προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 69) ή όταν δεν λαμβάνει υπόψη τα πιστοποιητικά εγκρίσεως που χορηγούν άλλα κράτη μέλη (απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2005, C-432/03, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, Συλλογή 2005, σ. I-9665, σκέψεις 41, 49 και 52).

24 Δεν αμφισβητείται ότι ο DVGW είναι ιδιωτικός οργανισμός μη κερδοσκοπικού σκοπού, του οποίου οι δραστηριότητες δεν χρηματοδοτούνται από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Δεν αμφισβητείται, επίσης, ότι το εν λόγω κράτος μέλος δεν ασκεί καθοριστική επιρροή στις δραστηριότητες τυποποιήσεως και πιστοποιήσεως του DVGW, καίτοι ορισμένα από τα μέλη του είναι δημόσιοι οργανισμοί.

25 Ο DVGW υποστηρίζει ότι, ως εκ τούτου, δεν υπόκειται στο άρθρο 28 ΕΚ λόγω της φύσεώς του ως ιδιωτικός οργανισμός. Οι άλλοι ενδιαφερόμενοι φρονούν ότι οι ιδιωτικοί οργανισμοί ενδέχεται, υπό ορισμένες περιστάσεις, να υπέχουν την υποχρέωση τηρήσεως της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων που καθιερώνει το άρθρο 28 ΕΚ.

26 Πρέπει, συνεπώς, να εξακριβωθεί αν η δραστηριότητα ενός οργανισμού ιδιωτικού δικαίου όπως ο DVGW, λαμβανομένου υπόψη ιδίως του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου εντός του οποίου αυτή ασκείται, έχει ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, όπως συμβαίνει στην περίπτωση λήψεως κρατικών μέτρων.

27 Εν προκειμένω πρέπει να επισημανθεί, πρώτον, ότι ο Γερμανός νομοθέτης όρισε με το άρθρο 12, παράγραφος 4, του AVBWasserV ότι τα προϊόντα που έχουν πιστοποιηθεί από τον DVGW συνάδουν προς την εθνική νομοθεσία.

28 Δεύτερον, δεν αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων στην υπόθεση της κύριας δίκης ότι ο DVGW είναι ο μόνος οργανισμός που μπορεί να πιστοποιήσει, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 4, του AVBWasserV, τους επίμαχους στην υπόθεση της κύριας δίκης χάλκινους συνδέσμους. Με άλλα λόγια, ο DVGW αποτελεί για τέτοιου είδους προϊόντα τη μοναδική δυνατότητα για την απόκτηση πιστοποιητικού πιστότητας.

29 Ο DVGW και η Γερμανική Κυβέρνηση προέβαλαν βεβαίως ότι υπάρχει και άλλη διαδικασία εκτός από τη διαδικασία πιστοποιήσεως του DVGW, η οποία συνίσταται στην ανάθεση σε ειδικό της μέριμνας εξακριβώσεως της συμβατότητας ενός προϊόντος με τους αναγνωρισμένους κανόνες της τεχνικής, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 4, του AVBWasserV. Εντούτοις, από τις απαντήσεις στις γραπτές και προφορικές ερωτήσεις που έθεσε το Δικαστήριο προκύπτει ότι οι διοικητικές δυσχέρειες που συνδέονται με την έλλειψη συγκεκριμένων διαδικαστικών κανόνων που να διέπουν τις εργασίες ενός τέτοιου ειδικού, αφενός, καθώς και το πρόσθετο κόστος που προκύπτει από την προσφυγή σε μεμονωμένο εμπειρογνώμονα, αφετέρου, καθιστούν την εν λόγω διαδικασία πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή.

30 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, στην πράξη, η μη πιστοποίηση από τον DVGW παρεμποδίζει σημαντικά την εμπορία των οικείων προϊόντων στη γερμανική αγορά. Πράγματι, καίτοι ο AVBWasserV περιορίζεται στη θέσπιση των γενικών όρων πωλήσεως μεταξύ των επιχειρήσεων παροχής ύδατος και των πελατών τους, από τους οποίους οι συμβαλλόμενοι μπορούν να παρεκκλίνουν ελεύθερα, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, στην πράξη, το σύνολο σχεδόν των Γερμανών καταναλωτών αγοράζει μόνον τους χάλκινους συνδέσμους που έχουν πιστοποιηθεί από τον DVGW.

31 Υπό τις περιστάσεις αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ένας οργανισμός όπως ο DVGW κατέχει στην πραγματικότητα, λόγω ιδίως της δυνατότητας που έχει να πιστοποιεί τα προϊόντα, την εξουσία να καθορίζει την είσοδο στη γερμανική αγορά προϊόντων που έρχονται σε επαφή με το πόσιμο νερό, όπως οι επίμαχοι στην υπόθεση της κύριας δίκης χάλκινοι σύνδεσμοι.

32 Επιβάλλεται, συνεπώς, η διαπίστωση ότι το άρθρο 28 ΕΚ έχει την έννοια ότι τυγχάνει εφαρμογής στην περίπτωση δραστηριοτήτων τυποποιήσεως και πιστοποιήσεως ενός ιδιωτικού οργανισμού, όταν εθνική ρύθμιση ορίζει ότι τα προϊόντα που έχουν πιστοποιηθεί από τον οργανισμό αυτό συνάδουν προς την εθνική νομοθεσία, και τούτο έχει ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της εμπορίας προϊόντων που δεν έχουν πιστοποιηθεί από τον εν λόγω οργανισμό.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

33 Δεδομένου ότι το δεύτερο ερώτημα υποβλήθηκε από το αιτούν δικαστήριο μόνο για την περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο ερώτημα αυτό.

Επί των δικαστικών εξόδων

34 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 28 ΕΚ έχει την έννοια ότι τυγχάνει εφαρμογής στην περίπτωση δραστηριοτήτων τυποποιήσεως και πιστοποιήσεως ενός ιδιωτικού οργανισμού, όταν εθνική ρύθμιση ορίζει ότι τα προϊόντα που έχουν πιστοποιηθεί από τον οργανισμό αυτό συνάδουν προς την εθνική νομοθεσία, και τούτο έχει ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της εμπορίας προϊόντων που δεν έχουν πιστοποιηθεί από τον εν λόγω οργανισμό.

(υπογραφές)